

Oklart om svenskt nej till Wallenbergaktion

Utrikesdepartementet har nu fått tillgång till den telegramväxling som ägde rum i april 1945 mellan State Department i Washington och de amerikanska ambassaderna i Stockholm och Moskva angående diplomatisk hjälp från USA i förskningarna efter Raoul Wallenberg. Av ett telegram från davarande ambassadör Averell Harriman till Washington framgår att den svenska legationen i Moskva inte ansåg att en amerikansk framtällning till sovjetiska utrikesministeriet skulle vara önskvärd.

På utrikesdepartementet framhåller man att det är fortfarande oklart hur det svenska arbjöndet gått till - och om arbjöndet över huvud taget kom från svenskt häll.

Davarande svenske ambassadören i Moskva, Staffan Söderblom, rapporterade i efterhand till UD om kontakterna i Moskva, som kommit till stånd efter ett telegram från davarande amerikanske ambassadören i Stockholm, Herschel Johnson. I ambassadör Söderbloms rapport heter det att amerikanska ambassaden i Moskva torde ha svarat Herschel Johnson "att den utgår ifrån att man genom State Department vänt sig till USA:s representation i Ungern. Ambassaden torde i övrigt svårligen ensa något vara att göra från amerikansk sida."

I ambassadör Harrimans rapport till State Department den 12 april 1945 heter det däremot att svenska legationen förklarat sig inte ha anledning att tro att sovjetiska vederbörande inte gjort vad de kunde i fråga om efterforskningarna. Legationen ansåg inte amerikansk framtällning önskvärd, rapporterade Harriman.

På UD:s pressbyrå framhöll man på måndagskvällen att det kan förhålla sig så att ambassadör Söderblom inte bedömde amerikansk hjälp i fallet Wallenberg som fruktbar. Ambassadören hade tidigare själv gjort flera framtötar till sovjetiska myndigheter om att få hjälp att hitta Wallenberg. Men det kan ha andra anledningar, främst att pressbyråerna på UD och den amerikanska ambassaden i Moskva inte ansåg att svenskt



Sveriges ambassadör i Moskva 1944-45, Staffan Söderblom.

tuell USA-hjälp inte skulle tjäna mycket till.

Innehållet i telegrammen återgavs i ett TV-program den 2 februari i år.

De tre telegrammen har i översättning följande lydelse:

Secretary of State, Washington.

Stockholm den 4 april 1945.

Svenska utrikesdepartementet är mycket bekymrat över att attachén vid legationen, Raoul Wallenberg, försvunnit. Enligt obekräftade radiomeddelanden har han mördats. Svenska legationen i Moskva har instruerats att begära ryska regeringens bistånd att fastställa Wallenbergs öde.

Den 4 april kl 17 sändes detta till Moskva:

Vi hade särskilt intresse av Wallenbergs verksamhet i Ungern och skulle mycket uppskatta varje stöd som vår ambassad i Moskva kan lämna den svenska legationen i Moskva i denna sak.

JOHNSON

Am. Embassy.

Washington 9 april 1945.

Följande till Harriman från departementet och krigsflyktingstyrelsen (War Refugee Board):

Departementet och styrelsen skulle uppskatta om ni gäve allt möjligt stöd åt svenska legationen i Moskva vid dess hemställan till ryska regering om bistånd att fastställa attachéns vid svenska legationen i Budapest, Raoul Wallenbergs, öde. Krigsflyktingstyrelsen hade särskilt intresse av Wallenbergs verksamhet i Ungern på grund av hans utomordentliga arbete för att skydda judar och andra offer för fiendens förtryck under fiendens okkupation av Ungern.

STETTINIUS

Secretary of State, Washington.

Moskva 12 april 1945.

Svenska legationen i Moskva informeras sent i december av sovjetiska utrikesministeriet att Wallenberg var i säkerhet i Budapest. Legationen mottog senare en rapport från den svenska representationen i Bukarest att Wallenberg hade lämnat Budapest ensam med bil med okänt färdmål och att han försvunnit. Legationen i Moskva ombad därpå sovjetiska myndigheterna att söka spåra honom, vilket de lovade att göra. Svenskarna säger, att de icke ha någon anledning tro att ryssarna inte gör vad de kan, och att de inte anse att en framtällning till sovjetiska utrikesministeriet från vår sida skulle vara önskvärd. Medlemmarna av den svenska representationen i Budapest förväntas anlända till Moskva inom några dagar. De kommer att ha ytterligare uppgifter om Wallenberg.

HARRIMAN

AH OSSA-13732
10 Feb 65

DECLASSIFIED AND RELEASED BY
CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY
SOURCE METHOD EXEMPTION 3B2B
NAZI WAR CRIMES DISCLOSURE ACT
DATE 2008